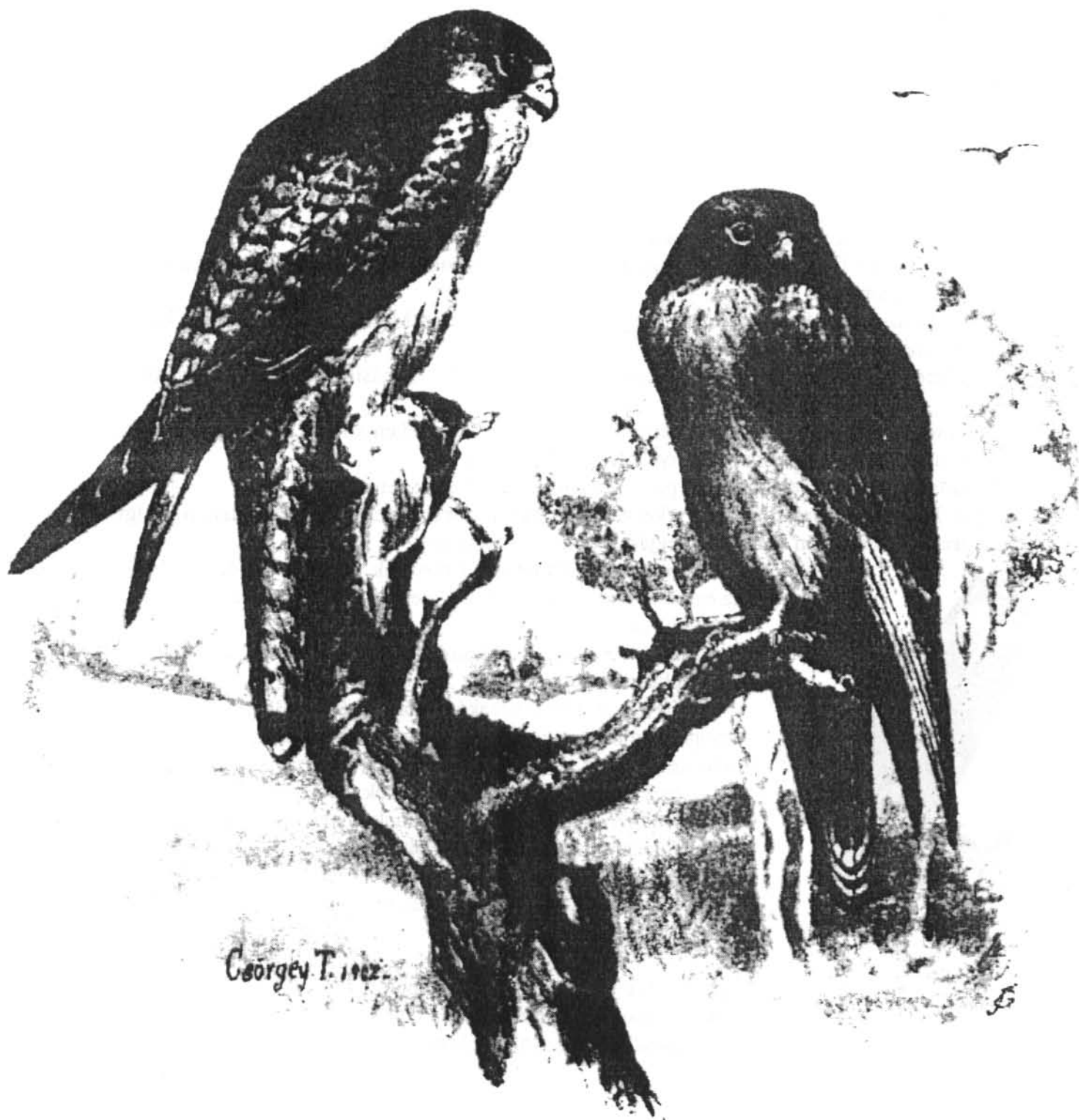

Uhu-Madarász hírek

A MME 26. sz. Heves megyei Helyi Csoportjának hírlevele
2.sz. 2001. október

Kedves Tagtársaink!

Hírlevelünk őszi számában a 2001. évben végzett munkáról szeretnénk röviden beszámolni. Több Programunkat, felmérésünket ebben az évben is tovább folytattuk. Így elvégeztük újból a gólyafelmérést az egész megyére kiterjedően, de tovább folytattuk a megye ragadozómadár, gyöngybagoly, uhu, füleskuvik, gyurgyalag és partifecske felmérését is. Ezek összefoglaló adatait az alábbiakban közöljük. Gyűrűzőtáborunk az idén jelentkezők hiányában elmaradt, azonban a leglelkesebb tagjaink egy néhány napos „hétvégi” gyűrűzést szeptember második felében csak tartottak, melynek eredményéről szintén beszámolunk.

Ragadozómadár munkacsoport beszámolója

A ragadozómadár-kutatás terén ebben az évben az alábbi munkákat végeztük.

Parlagi sas: Öt fészket ismertünk, ezekből 4 a Mátra déli oldalán, 1 pedig a Hevesi síkon fészkelte. A kirepült fiókák száma 3x2 és 2x1.

Békászó sas: Két pár ismert, egy a nyugati, egy pedig a keleti Mátrában. Az előbbi pár költési eredménye ismeretlen, az utóbbié sikertelen volt.

Kígyászölyv: Két párat ismerünk, az egyik egy fiókát repített, a másik költési eredményéről nem tudunk.

Kerecsensólyom: Négy fészket ismertünk, mind a négy síkvidéken volt (a hegységből a madarak lehúzódtak a síkságra). Költési eredményük: 2x4 és 2x3 fióka.

Vándorsólyom: Megjelent az első pár a Mátrában, de költésük nem volt.

Héja: Két fészket ismertünk, melyeket azonban másodszer már nem tudunk leellenőrizni, így a költések eredményéről nem tudunk. Az egyik fészkekben 3 tojás volt.

Egerészölyv: Öt fészket ismertünk, ezekből 4x3 és 1x2 fióka repült ki. Az egerészölyvek száma természetesen többszöröse, de ezek keresésére nem fektettünk súlyt.

Hamvas rétihéja: Két párról tudunk, melyekből az egyikben 4 fióka volt, ezeket meg is gyűrűztük.

Kék vércse: Hevesvezekény környékén kb. 30 pár költött. Itt egy facsoportban mesterséges fészkelepet létesítettünk, kezdésnek 14 fészkekkel, melyek számát évente növelni szeretnénk. Már a kezdet is sikeres volt, idén 2 pár vörös vércse és 4 pár kék vércse költött a fészkekben.

Vörös vércse: 10-15 párról tudunk, melyekből 3 pár a hegyvidéken (dombvidéken), a többi a síkon költött.

Uhu: Három párat ismerünk, ebből kettőnek a fészket is megtaláltuk. Ezekből 2 tojó, ill. 1 hím fióka repült ki.

Végül köszönöm a munkacsoport tagjainak a fáradságot és időt nem kímélő munkáját, mellyel hozzájárultak eredményeinkhez. Az adatokat

Balázs Tibor, Kazsu Attila, Kiss József, Szabó Tibor, Solti Béla és Urbán László szolgáltatta.

Dr Solti Béla
programvezető

Beszámoló a 2001. évi fehér gólya felmérésről:

Programfelelős: Szabó Tibor

Az idén minden eddiginél több, 92 településen végeztünk felmérést.

116 fészket találtunk, melyből 94-et foglaltak el a madarak. Összesen 230 fióka repült ki. Átlagos fiókaszám: 2.77 fióka/fészek. A foglalt fészkek megoszlása a fiókák száma szerint a következő volt:

- nem történt költés:	11 fészek
- 1 fióka:	4 fészek
- 2 fióka:	21 fészek
- 3 fióka:	48 fészek
- 4 fióka:	10 fészek

Megállapítható - a tavalyi eredmények tükrében - hogy az idei, csapadékban szegényebb év a fiókák számának jelentős csökkenését okozta. Az idén nem épült fészek, 2000-ben négy. Feltűnő, hogy 5 fiókás fészkek alj nem volt, 4 fióka is csak tíz fészkekből repült ki. Tavaly a 6 fiókás fészkek száma kettő volt, 5 fiókás tizenhárom, 4 fiókás harminc (!).

A felmérést következő tagjaink végezték, akiknek ezúton is megköszönöm munkájukat: Antal András, Kazsu Attila, Kiss József, Farkasné Seress Zsuzsanna, Szalai Ferenc.

„ Jó gyöngybaglyos évünk van ”

Miért van idézőjelbe téve a cím? Máris megmagyarázom. Úgy két hónappal ezelőtt beszélgettem Boldogh Sándor barátommal (MME gyöngybagolyvédelmi-program vezetője), többek között a mi helyi csoportunk és az övék eredményeiről. Megállapítottuk, hogy az idei kedvező időjárás és az ennek is köszönhető sok táplálékállat miatt jó eredménnyel költöttek a „baglyaink”. A beszélgetés végén Sándor megállapította: „Jó gyöngybaglyos évünk van.”

Lássuk hát a pusztá tényeket, hogy miért is lehet ezt a kijelentést nyugodt szívvel a cikk címévé tenni.

Második aktív gyöngybagolyvédelmi évünkben 65 fiókát regisztráltunk (tavaly 5-öt), ebből 44-et gyűrűztünk le. Az elmúlt évben 13 településen 16 templomra terjedt ki a felmérés, idén már 31 templomra, 28 településen, továbbá plusz két településen összesen három magánháza. Ebben az évben 4 db költőládát helyeztünk el. (Mire ezt a hírlevelet a Kedves olvasó a kezében tartja, további kettő lesz még kihelyezve.)

Megjegyzem, mindössze két templomban találtam természetes költést, ami elég rossz helyzetet tükröz (6,5%-a az összesnek). Viszont a tavaly kihelyezett költőládák közül kettőt el is foglaltak, és sikeresen költöttek benne a gyöngybaglyok.

Érdekességként említem meg, hogy Zaránkon a másodköltés ellenőrzése alkalmával Cserháti Mátyás barátommal egy 14 tojásos fészkeket találtunk. (A szakirodalom által regisztrált legnagyobb fészkeket 14 tojásból állt.)

Végezetül néhány szóban a jövő évi folytatásról. Elsősorban a további felmérésekre kell helyezni a hangsúlyt, hogy a minél több település gyöngybagolyállományáról kapjunk képet. Másodsorban tovább kell folytatni az új fészkelőhelyek létesítését.

Szeretném megköszönni Godó Lajos Máténak az általa szolgáltatott adatokat, és további lelkes gyöngybaglyászást kívánok neki. Továbbá köszönöm Dr. Solti Bélának, hogy a fiókákat legyűrűzte, valamint Cserhádi Mátyásnak a költőládák kihelyezésében nyújtott felbecsülhetetlen segítségét. Külön köszönet Boldogh Sándornak és mindazon egyházi személyeknek, akik együttműködtek a védelmi programban.

Jusztin Balázs

Denevérállomány felmérés Heves megyében

Az idei évtől célirányosan végzem épületlakó denevérfajok felmérését. Ezt a feladatot azért vállaltam fel, mert a gyöngybagoly felmérés során a templomok átvizsgálása közben gyakran denevérekre is bukkanok (néha csak a nyomukra). Ebből is látszik, hogy a két állatcsoport felmérése szétválaszthatatlan egymástól.

A megyében élő denevérállományok helyzete nem túl „rózsás”. A templomkezelők a legtöbb helyen félnek tőlük, vagy azt sem tudják, hogy egyáltalán van denevér a padlásukon. Karácsondon például a régi feljegyzések szerint nagy számban éltek denevérek a templom padlásán. Így érthető, hogy amikor ez az épület került felmérésre, alig vártam, hogy feljussak végre a padlásra, és gyönyörködhessenek a fűrtökben pihenő denevérek látványában. Amikor felértem siralmas látvány tárult a szemem elé. Az új tetőszerkezetet sajnos „hermetikusan” lezárták, így denevérral nem találkoztam. A padlón nagy mennyiségű guanót találtam, ami a régi elbeszéléseket igazolta. Csalódottan bandukoltam lefelé, majd szóba elegyedtem a gondnokkal, akitől megtudtam, hogy 5 éve volt tetőszerkezet-csere. szomorúan nyugtáztam magamban, hogy innen is elkéstem.

Ez a példa sajnos általános jellegűnek mondható az egész megyében, kb. 4-5 évvel el vagyunk késve a felméréssel. Ezért is fontos a minél több templomra kiterjedő gyors és hatékony denevér- és gyöngybagolyállomány felmérés.

Néhány adat a végére. Tíz templomban találtam denevért a harmincnégyből, ebből három állománya jelentősnek mondható. Hét templomban találtam régi, vagy csak egy-két éves guanót. Három denevérfaj előfordulását sikerült kimutatnom, ezek a következők: kései denevér (*Eptesicus serotinus*) ez a leggyakoribb, szürke hosszúfűlű denevér (*Plecotus austriacus*) és a hegyesorrú denevér (*Myotis blythi*).

Szeretnék köszönetet mondani Gombkötő Péter barátomnak (BNP tv.őr), valamint azoknak az egyházi személyeknek, akik segítettek a munkámat.

Jusztin Balázs

Gyurgyalag, partifecske felmérő program

Az idén is sikerült felmérni a környező homok, sóder, kavicsbányák, külszíni fejtések gyurgyalag és partifecske állományát, a tavalyi helyszínek mellett (12 telep) újabb hetet néztünk meg, összesen 19 telepet. A több vizsgált helyszín ellenére a gyurgyalag állományában nem mutatkozott növekedés, sőt 10 párral kevesebbet sikerült regisztrálnunk az elmúlt esztendőhöz képest, kereken 100-at. A partifecske a tavalyi 448 párjához képest az idei 723 pár biztatónak mondható.

A legjobb, legnépesebb telepeket a vízpartok vagy vizes élőhelyek közelében figyeltük meg, de előszeretettel használják a madarak a frissen bányászott falakat, működő bányákat is. Volt két telepünk (boldogi halastó, petőfibányai meddőhányó) ahol a megszámlolt partifecske párok száma meghaladta a 200-at.

A fészkelést, a költés eredményességét az alkalmas falak megszűnésén túl (partfal gyomosodása, lerészösödés, fészkelőüregek előtti fák felnövése) az emberi zavarás veszélyezteti leginkább. A vizsgált telepek 80%-nál megfigyelhető a fal gyomosodása, 60%-nál a szemétlerakás, 40%-nál a közvetlen emberi zavarás. Ezekhez képest csekély, 5 % körülire tehető a partfal ledőléséből az üzemi bányászatból adódó élőhelyvesztés. Sajnos az illegális bányászat még mindig veszélyt jelent a fiókákra. Konkrét pusztulást nem tapasztaltunk, de a jelek eléggé elgondolkodtatóak.

Az adatlapokat, felméréseket köszönöm Jusztin Baláznak és Kazsu Attilának.

Kiss József

Gyűrűzőtábor, 2001. szeptember 20-23. Hevesvezekény-Rakottyás

Programfelelős, szervező: Szabó Tibor

Csoportunk idén is szervezett gyűrűzőtábort, sajnos a kevés jelentkező miatt a tervezettnél rövidebb időtartammal. (Lehet, hogy mégsem volt szerencsés a szeptemberi időpont?) Kevesen voltunk, de jó hangulatban telt el az a pár nap, az időjárás is kegyeibe fogadott bennünket.

Megfigyelhető a tavalyi eredményekkel összevetve, hogy milyen változást okozott a fajok összetételében az egy hónappal későbbi időpont. Egyes fajok már nem (sárga billegető, énekes nádiposzáta), vagy jóval kisebb egyedszámban tartózkodtak a területen (cserregő nádiposzáta), más fajoknál (füzikék, nádisármány) emelkedő fogási eredményeket tapasztaltunk, ezeknél még javában zajlott a vonulás.

Gyűrűzőt fajok:

- nádisármány	35 pd	- mezei poszáta	3 pd
- fitiszfüzike	11 "	- szürke légykapó	3 "
- foltos nádiposzáta	8 "	- tövisszúró gébics	2 "
- erdei pityer	6 "	- barátposzáta	2 "
- rozsdás csuk	6 "	- kékbegy	1 "
- vörösbegy	4 "	- házi rozsdafarkú	1 "
- cigánycsuk	4 "	- kerti rozsdafarkú	1 "
- cserregő nádiposzáta	3 "	- tüzesfejű királyka	1 "

Megfigyelt fajok:

dankasirály, sárgalábú sirály, örvös galamb, kék galamb, fekete gólya, kék vércse, vörös vércse, egerészölyv, barna rétihéja, héja, nagy póling, gyurgyalag